

partnerschap

Zwolle

Programmabegroting 2014
Tarievennota

**VOORSTEL AAN DE RAAD INZAKE TARIEVEN VOOR BELASTINGEN,
RETRIBUTIES EN PRIVAATRECHTELIJKE TARIEVEN VOOR 2015**

Eenheid Advies & Faciliteiten
Afdeling Juridische Zaken

INHOUDSOPGAVE	blz.
HOOFDSTUK	
1	<u>Inleiding</u> 3
2	<u>Actualiteiten & Hoofdlijnen</u> 6
3	<u>Tariefvoorstellen 2015</u>
3.1	Onroerende-zaakbelastingen (OZB) 7
3.2	Afvalstoffenheffing/Reinigingsrecht 8
3.3	Rioolheffing 14
3.4	Leges 18
3.5	Parkeerbelastingen 30
3.6	Begraafplaatsrechten 32
3.7	Precariobelasting 34
3.8	Havengelden 35
3.9	Baatbelastingen 37
3.10	Marktgelden 38
3.11	Toeristenbelasting 40
3.12	Privaatrechtelijke tarieven 41
3.12.1	Sport 41
3.12.2	Parkeernorm 41
3.12.3	Dwangsom afhalen fiets bij AFAC 41
3.12.4	Afkoop infiltratie regenwater 42
4	<u>Belastingen-woonlasten</u> 43

Bijlage 1 Overzicht gemeentelijke tarieven 2014 - 2015

Bijlage 2 Belastingoverzicht 2014, grote gemeenten (gedeeltelijke weergave).
Het gehele onderzoek ligt ter inzage.

-- HOOFDSTUK 1--

INLEIDING

De Tarievennota 2015 geeft een overzicht van de tarieven van belastingen en rechten die door de gemeente Zwolle worden geheven. Daarnaast worden privaatrechtelijke tarieven berekend. Daarvan is een overzicht in deze Tarievennota opgenomen.

In hoofdstuk twee worden ontwikkelingen vermeld waar de gemeente in het jaar 2015 rekening mee moet houden c.q. op in kan spelen.

In hoofdstuk drie wordt ingegaan op de tariefvoorstellen voor het jaar 2015. De financiële gevolgen hiervan kunt u terugvinden in de concernbegroting 2015. Het kabinet is van mening dat de aanvrager duidelijk inzicht moet hebben in de manier waarop de prijs van een vergunning wordt bepaald.

Per onderdeel in de tarievennota geven we aan welke lasten en baten we verwachten. Hieraan toegevoegd is een overzicht met de relatie met de productenraming. Mochten deze bedragen niet gelijk aan elkaar zijn, wordt er aangegeven welke lasten en baten niet meegenomen zijn. Meestal gaat het dan om kosten die volgens de handreiking niet meegenomen mogen worden zoals periodieke controles, bezwaar en beroep, klachten, inbreng bij beleidsontwikkeling, behandelen van meldingen etc.

Daarnaast hebben we opgenomen een overzicht welke onderdelen uit de bijlage horen bij de verschillende hoofdstukken.

In hoofdstuk vier worden de financiële effecten voor de belastingplichtigen weergegeven.

De woonlasten op basis van de tarieven van 2014 en 2015 worden voor een drietal prijsklassen van woningen naast elkaar gezet.

In bijlage 1 wordt een totaal overzicht gegeven van de tarieven voor 2014 en 2015.

Tot slot geeft bijlage 2 een overzicht van de tariefontwikkelingen op landelijk niveau.

De tariefvoorstellen voor 2015 zijn als volgt:

A. BELASTINGEN

-1- De OZB-tarieven te verhogen met 1,60%.

Toelichting.

De opbouw van dit percentage voor 2015 bestaat uit de inflatiecorrectie 2015.

Het inflatiepercentage wordt vanaf 2005 vastgesteld aan de hand van het gemiddeld gewogen percentage voor de gemeentelijke loonkostenontwikkeling en prijzen van derden. Het percentage wordt evenals de prijzen van derden gecorrigeerd met een eventuele nacalculatie over de twee voorafgaande jaren. Uitgaande van een loon- en prijsgevoelige verhouding van de kosten van 50% - 50%, het percentage voor loonkostenstijging van 2,00% en het percentage voor prijzen van derden van 1,25%, dan resulteert dit in een inflatiecorrectiepercentage voor de gemeentelijke tarieven van: (loonkosten 2,00% + prijzen van derden 1,25%) : 2 = 1,60%.

-2- De tarieven voor de precariobelasting worden verhoogd met 1,60%.

(zie hierna onder 3.7).

-3- De tarieven voor de parkeerbelastingen worden niet verhoogd; de tarieven voor de vergunningen, abonnementen en ontheffingen worden verhoogd met 1,60%.

Toelichting.

De tarieven voor het parkeren bij parkeerapparatuur worden in beginsel één keer in de drie jaar aangepast. In 2013 heeft de laatste verhoging plaatsgevonden. De volgende aanpassing van de tarieven zal in beginsel dus plaatsvinden per 1 januari 2016 (zie hierna onder 3.5).

-4- Voor de baatbelasting is tariefstelling niet aan de orde.

Toelichting.

Er zijn een tweetal oude baatbelastingen. Nieuwe baatbelastingen worden niet geheven (zie hierna onder 3.9).

-5- De tarieven toeristenbelasting niet te verhogen.

Toelichting.

Met de ondernemers uit de branche is afgesproken dat in een vroegtijdig stadium nieuwe tarieven worden doorgegeven. In 2012 is het tarief verhoogd naar € 0,60 per overnachting. Aangezien het de voorkeur verdient een tarief in rekening te brengen welke is afgerond op € 0,05, wordt het tarief in beginsel één keer in de drie jaar aangepast. Gezien de economische omstandigheden waardoor de sector veel moeite heeft om een goede bezetting te realiseren, hebben wij u vorig jaar voorgesteld het tarief van € 0,60 ook voor 2015 te hanteren. Omdat gelet op de economische omstandigheden vooralsnog geen verbetering in de markt te verwachten valt, stellen wij u voor om ook in 2016 de tarieven niet te verhogen.

B. RETRIBUTIES

-1- De tarieven voor de afvalstoffenheffing en de reinigingsrechten niet te verhogen.

Toelichting.

Bij de afvalstoffenheffing en de reinigingsrechten wordt het principe van 100% kostendekking toegepast. Het tarief van de afvalstoffenheffing wordt gedifferentieerd in een tarief voor éénpersoonshuishoudens en een tarief voor meerpersoonshuishoudens. Het gemiddelde tarief voor 2015 bedraagt € 251,42. Dit is de resultante van enerzijds de kosten per aansluiting ad € 279,04 en anderzijds de daarop in mindering gebrachte onttrekking aan de egalisatiereserve afvalstoffen ad € 27,62. Gezien de stand van de egalisatiereserve en de ontwikkeling van de kosten in de komende jaren stellen wij voor het tarief niet te verhogen. Door tariefdifferentiatie wordt het tarief voor een éénpersoonshuishouden € 215,38 en voor een meerpersoonshuishouden € 269,23. (zie hierna onder 3.2).

-2- De tarieven voor de rioolheffing te verhogen met 1,60%.

Toelichting.

In het Gemeentelijk RioleringsPlan is afgesproken dat de tarieven voor de rioolheffing vanaf 2013 zullen stijgen conform het te hanteren inflatiepercentage. (zie hierna onder 3.3).

-3- De tarieven leges worden met 1,60% verhoogd, met uitzondering van de tarieven voor uittreksels en bouwleges.

Toelichting

De leges worden verhoogd conform de inflatiecorrectie van 1,60%, met uitzondering van de leges voor uittreksels en bouwleges.

De leges voor uittreksels worden niet verhoogd, aangezien deze tarieven landelijk gezien hoog zijn.

De verwachting is dat de bouwleges voor 2015 niet kostendekkend zullen zijn. Wij stellen daarom voor de leges voor aanvragen met een bouwsom boven de € 225.000 extra te verhogen.

Voor het gedeelte van de bouwsom tussen € 225.000 en € 1.000.000 het percentage te verhogen van 2,20% in 2014 naar 2,33% in 2015

Voor het gedeelte van de bouwsom boven € 1.000.000 van 1,8% in 2014 naar 2,2% in 2015.

De verwachting is dat de bouwleges hierdoor zullen stijgen met € 250.000,-- (zie hierna onder 3.4).

- 4- **De tarieven voor de begraafplaatsrechten te verhogen met 1,60%.**
(zie hierna onder 3.6).
- 5- **De tarieven voor de havengelden te verhogen met 1,60%.**
(zie hierna onder 3.8).
- 6- **De tarieven voor de marktgelden te verhogen met 1,60%.**
(zie hierna onder 3.10).

C. PRIVAATRECHTELIJKE TARIEVEN

- 1- **De sporttarieven te verhogen met 3,60%.**

Toelichting

De sporttarieven worden verhoogd met het inflatiepercentage van 1,60% en een verhoging van 2,0% in het kader van de bezuinigingen (zie hierna onder 3.12.1).

- 2- **De tarieven voor het afkopen van de parkeernorm te verhogen met 1,60%.**
(zie hierna onder 3.12.2).
- 3- **De dwangsom voor het afhalen van een fiets bij AFAC (Algemene Fiets Afhaal Centrale) te verhogen naar € 15,00.**
(zie hierna onder 3.12.3).
- 4- **Het tarief voor het afkopen van infiltratie regenwater te verhogen met 1,60%.**
(zie hierna onder 3.12.4).

-- HOOFDSTUK 2 --

ACTUALITEITEN & HOOFDLIJNEN

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op enkele actuele ontwikkelingen die spelen op het gebied van lokale belastingheffing in het algemeen en in Zwolle in het bijzonder. Achtereenvolgend zal worden ingegaan op:

1. Samenwerking met GBLT (Gemeenschappelijk Belastingkantoor Lococensus Tricijn);
2. Bedrijveninvesteringszone (BIZ).

1. SAMENWERKING MET GBLT

Zoals wij in de tarievennota 2014 al hebben aangegeven is op 1 januari 2014 na vele jaren van contacten tussen het GBLT en de gemeente Zwolle de belastingheffing en inning van een aantal belastingsoorten en de uitvoering van de Wet WOZ overgegaan naar GBLT.

GBLT verricht vanaf 2014 de jaarlijkse herwaardering voor de Wet WOZ. De nieuwe waarden voor het onroerend goed areaal binnen de gemeente Zwolle dient voor de berekening van de OZB tarieven. GBLT is momenteel nog bezig met de herwaardering. Dientengevolge dragen de in Hoofdstuk 3 paragraaf 1 voorgestelde tarieven voor de OZB dan ook een voorlopig karakter.

Wij verwachten door de samenwerking de uitvoeringskosten te minimaliseren, de belastingopbrengsten te optimaliseren, de risico's in de bedrijfsvoering te beperken, de kwaliteit van de dienstverlening naar de burgers te kunnen verbeteren en de bezuinigingstaakstelling van € 400.000,-- te realiseren.

2. BEDRIJVENINVESTERINGSZONE

Zowel ondernemers als gemeenten hebben belang bij investeringen in de bedrijfsomgeving. Voor het bedrijfsleven is de kwaliteit en veiligheid van de bedrijfsomgeving een belangrijke factor voor de aantrekkelijkheid van een onderneming voor klanten. Voor de lokale overheid is een veilige en leefbare publieke ruimte van belang om bedrijven en bezoekers aan te trekken. Een Bedrijven Investeringszone (kortweg BI-zone) maakt het voor ondernemers mogelijk om gezamenlijk te investeren in hun bedrijfsomgeving. Een BI-zone is een door de gemeente aangewezen gebied waarbinnen een bestemmingsheffing wordt geheven ter financiering van door de ondernemers in dat gebied gewenste voorzieningen. Gemeenten kunnen op initiatief van ondernemers overgaan tot het instellen van een BI-zone. Voorwaarde daarbij is dat een ruime meerderheid van de ondernemers binnen het aan te wijzen gebied de instelling van de BI-zone steunt.

De maatregelen die binnen de BI-zone worden genomen zullen in de praktijk voor het overgrote deel vallen in de categorie 'schoon, heel en veilig'. Te denken valt aan het verwijderen van graffiti, het opknappen van een veldje braakland of het verbeteren van de beveiliging. De gemeente zorgt voor de heffing en inning van de BIZ-bijdrage van de ondernemers. De binnengekomen middelen worden in de vorm van een subsidie toebedeeld aan de vereniging of stichting die de BI-zone beheert.

In Zwolle is momenteel één BI-zone aangewezen, te weten Dieze-Centrum.

De nu geldende BI-zone is gebaseerd op de Experimentenwet BedrijvenInvesteringsZones. Deze Experimentenwet geldt tot 2015. In 2015 moet deze experimentenwet zijn omgezet in wetgeving. Het wetsvoorstel om dit te bereiken is in behandeling bij de Tweede Kamer.

-- HOOFDSTUK 3 --

3.1 Onroerende-zaakbelastingen

Voorstel:

de tarieven van de onroerende-zaakbelastingen **voorlopig** als volgt vast te stellen:

woningen:	eigenaren	0,1338% van de waarde
niet woningen:	eigenaren	0,2902% van de waarde
	gebruikers	0,2349% van de waarde

Reden van heffing:

algemeen dekkingsmiddel ter dekking van de gemeentelijke uitgaven.

Beleidsafspraken:

de tarieven voor de OZB te verhogen met het inflatiepercentage van 1,60%.

Binnen de drie bovengenoemde heffingsmaatstaven mag tariefdifferentiatie plaatsvinden in die zin dat per heffingsmaatstaf een vast percentage dient te gelden. Bij verhoging dient rekening te worden gehouden met de landelijk geldende macronorm. De macronorm bepaalt dat de OZB-opbrengst van alle gemeenten tezamen niet meer mag stijgen dan de reële trendmatige groei van het bruto binnenlands product plus de prijsontwikkeling. Voor 2014 is de landelijk gemiddelde macronorm vastgesteld op 2,45% voor 2015 op 3%.

Overzicht baten:

De OZB-opbrengst 2015 bedraagt door de tariefsvoorstellen in totaal € 34.860.000,--. Onder te verdelen in:

Woningen:	eigenaren	€ 14.489.000,--
Niet-woningen	eigenaren	€ 12.089.000,-- (inclusief bouwterreinen Gemeente Zwolle)
	gebruikers	€ 8.282.000,--
		€ 34.860.000,--

In Bijlage 17 van het bijlagenboek van de programmabegroting 2015 wordt een totaal aan inkomsten gepresenteerd van :

Financiering en algemene dekkingsmiddelen / Belastingen	Baten
3.1 Onroerende-zaakbelasting	34.860.000
3.7 Precariobelasting	340.000
3.9 Baatbelasting	1.500
3.12 Toeristenbelasting	101.600
Totaal	35.303.100

De volgende producten uit bijlage 1 vormen samen de bovenstaande opbrengsten.

Hoofdstuk 1. Onroerende-zaakbelastingen

3.2 Afvalstoffenheffing/Reinigingsrecht

Voorstel:

Het tarief van de afvalstoffenheffing vast te stellen op € 215,38 voor eenpersoonshuishoudens en € 269,23 voor meerpersoonshuishoudens. Het reinigingsrecht vast te stellen op € 269,23 per container van 240 liter. Deze gedifferentieerde tarieven zijn ten opzichte van de tarieven 2014 niet gestegen. Het gemiddelde tarief komt uit op een bedrag van € 251,42 bij 53.785 aansluitingen.

Reden van heffing:

Doorberekenen van de kosten, die gemaakt zijn om huishoudelijk- en K.W.D.-afval (= bedrijfsafval uit Kantoor- Winkel- en Dienstensector) in te zamelen en te (laten) verwerken.

Beleidsuitspraken:

100% kostentoe rekening volgens het principe "de vervuiler betaalt". In 2004 is besloten een gedifferentieerd tarief voor de afvalstoffenheffing in te voeren voor één- en meerpersoonshuishoudens.

Overzicht baten en lasten:

De kosten voor inzameling en verwerking van huishoudelijk- en bedrijfsafval voor 2015 zijn als volgt geraamd:

Garantieprijsregeling oud papier	€	250.000
Verwerkingskosten oud papier	€	37.691
Container oud papier kringloop	€	1.500
Inkomsten oud papier ROVA over voorgaand jaar	€	538.650-
Inkomsten Nedvang: kunststoffen inzameling	€	548.502-
Bijdrage Humana: ondergrondse containers textiel	€	20.500-
Bijdrage staatreiniging	€	892.444
Beleidsontwikkeling	€	277.202
Communicatiekosten A&F	€	20.000
ROVA communicatie en voorlichting	€	10.428
Toezicht afval & minicontainers	€	645.099
ROVA (DVO)-basistaken, rest, bouw-sloop, gft, groftuin, kga, milieubrengstat., etc.	€	10.814.363
Zwerfvuil	€	40.384
Verrekening B&L riolering	€	343.165-
Vuilvisboot	€	45.684
Incidentele kosten speciale afvalprojecten	€	366.408
Kosten kwijtschelding afvalstoffenheffing	€	706.167
Afvalstoffenheffing / incasso Publiekszaken	€	387.485
Subtotaal kosten afvalinzameling & verwerking	€	13.044.038
Bij: fictieve BTW	€	1.964.000
Totale kosten afvalinzameling & verwerking	€	15.008.038
Dividend Rova	€	-
Saldo dividend Rova tgv afval	€	-
Saldo totale kosten / inkomsten	€	15.008.038
Kosten per aansluiting 2015	€	279,04

In Bijlage 17 van het bijlagenboek van de programmabegroting 2015 wordt een totaal aan inkomsten gepresenteerd van :

de lasten	€	14.253.000	(afgerond)
de baten	€	16.824.000	(afgerond)
het saldo op het product bedraagt	€	-2.571.000	(afgerond)

In onderstaand overzicht wordt inzichtelijk gemaakt waardoor de verschillen tussen de Tarievennota 2015 en de programmabegroting worden veroorzaakt:

	Lasten	Baten
Bijlagenboek van de Programmabegroting 2015	14.253.000	16.824.000
Tarievennota 2015	<u>15.008.038</u>	<u>13.521.880</u>
Saldo	-755.038	3.302.120
Bijdrage Kunststofverpakkingen is in Tarievennota met de lasten gesaldeerd	548.502	548.502
Inkomsten Oud Papier is in Tarievennota met de lasten gesaldeerd	538.650	538.650
Bijdrage Ondergrondse containers is in Tarievennota met de lasten gesaldeerd	20.500	20.500
Fictieve BTW wordt wel in Tarievennota maar niet in de begroting opgevoerd	-1.964.000	0
Saldo afval (tlv reserve Afvalstoffenheffing) wordt in Tarievennota niet meegenomen	0	1.486.158
Opbrengsten en kosten Deelneming Rova zijn niet in Tarievennota opgenomen	0	708.259
Rentelasten deelneming Rova valt buiten de Tarievennota	<u>101.243</u>	<u>0</u>
	<u>-755.105</u>	<u>3.302.069</u>
Afrondingen	67	51

Er is sprake van kleine afrondingsverschillen die veroorzaakt worden door de programmabegroting.

Relatie met Bijlage 1 van de Tarievennota 2015

De volgende onderdelen uit bijlage 1 vormen samen bovenstaande opbrengst:

- Hoofdstuk 2. Reinigingsheffingen: - Afvalstoffenheffing (eenpersoons- en meerpersoonshuishoudens)
- Reinigingsrechten

Toelichting kostenopbouw:

1. Aantal aansluitingen;
2. Contract ROVA;
3. Onderbouwing kosten per aansluiting.

Ad 1. Aantal aansluitingen

Vanaf 1997 heeft de gemeente Zwolle het tarief afvalstoffenheffing (voor huishoudelijk afval) en het tarief reinigingsrecht (voor K.W.D.-afval) aan elkaar gelijk gesteld. Dit was mede met het oog op de invoering van tariefsdifferentiatie. Bij de mogelijke invoering van DIFTAR streeft men naar het in rekening brengen van alleen nog afvalstoffenheffing aan alle voor bewoning geschikte panden. Daarbij zal het reinigingsrecht kunnen vervallen. De aansluitingen reinigingsrecht met bedrijfsafval (bv. Winkeliers binnenstad, scholen) moeten dan een contract aangaan met een afvalinzamelaar.

Voor 2015 wordt uitgegaan van onderstaand aantal aansluitingen:

	werkelijk 01-01-2014	verwacht 31-12-2014	verwacht gem. 2014	verwacht 01-01-2015	verwacht 31-12-2015	verwacht gem. 2015
Afvalstoffenheffing	52.378	52.778	52.578	52.778	53.178	52.978
Reinigingsrechten	807	807	807	807	807	807
Totaal	53.185	53.585	53.385	53.585	53.985	53.785

Het aantal percelen is het "netto" aantal aansluitingen waarbij rekening is gehouden met leegstand. De kosten ROVA worden berekend op basis van het gemiddelde aantal aansluitingen per jaar. Op basis van nacalculatie van het werkelijke aantal aansluitingen wordt er afgerekend.

Voor 2015 wordt dus rekening gehouden met gemiddeld $52.978 + 807 = 53.785$ aansluitingen. De richtlijnen inzake de jaarlijkse toename van het aantal aansluitingen zal op korte termijn tot bijstelling leiden (besluitvorming heroriëntatie programma's). In het kader van stedelijke programmering zullen bijv. de aantallen aansluitingen/areaaluitbreidingen aangepast kunnen gaan worden.

Ad 2. Contract Rova

ROVA rekent voor haar dienstverlening (vaste kosten) met een indexering van 1,97% voor 2015. De overige kosten van afvalverwerkende bedrijven (variabele kosten) worden geïndexeerd met 1,25%.

Voor uitbesteding aan ROVA is een tarief van € 201,07 per aansluiting meegenomen (€ 209,44 in 2014). De totale kosten ROVA in 2015 zullen ten opzichte van 2014 dalen met € 361.000 (- 3,23 %).

Een onderdeel van deze totale kosten betreft Basistaken; ten opzichte van 2014 zullen deze kosten stijgen met € 51.000. Deze stijging wordt enerzijds veroorzaakt door indexering van het tarief van de ROVA en anderzijds door de aanleg van meer ondergrondse containers. Tevens is sprake van een stijging van de kosten afvalverwerking milieustation van € 56.000.

Tegenover deze stijgingen van lasten staan een lagere doorberekening voor restafval als gevolg van het steeds meer scheiden van afval (- € 70.000), lagere kosten voor overslag en natransport als gevolg van lagere tonnages aanlevering van afval (- € 72.000) en lagere kosten voor grof tuinafval (- € 70.000). Tevens is sprake van lagere inzamelingskosten van kunststofverpakking (voordeel van € 228.000); ROVA berekent kosten pas door na volledige implementatie van omgekeerd inzamelen. Overige kleine verschillen zorgen voor een voordeel van € 27.000.

Ad 3. Onderbouwing kosten per aansluiting.

Bovenstaande uitgangspunten leiden tot de volgende kosten per aansluiting voor het jaar 2015:

	2014 totale kosten	2015 totale kosten	mutatie
- Afvalstoffenheffing:	€ 273,41	€ 279,04	+ € 5,63 (+ 2,06%)
- Reinigingsrechten:	€ 273,41	€ 279,04	+ € 5,63 (+ 2,06%)

Het berekende aantal aansluitingen zal naar verwachting toenemen van 53.385 in 2014 naar 53.785 in 2015 (een stijging van 400).

Het saldo totale lasten-/inkomsten zal in 2015 ten opzichte van 2014 stijgen met € 420.000 (+ 2,06%). Deze stijging wordt voornamelijk veroorzaakt door:

Hogere kosten / minder inkomsten:

1. Hogere doorbelasting kosten straatreiniging en stedelijke beplanting ad € 17.000: € 0,19 per aansluiting.
2. Hogere interne doorberekeningen (beleidsontwikkeling, e.d.) ad € 26.000: € 0,35 per aansluiting.
3. Stijging incidentele kosten Afvalprojecten (o.a. ondergrondse containers) ad € 26.000: € 0,44 per aansluiting.

4. Hogere fictieve BTW op afval ad € 810.000: € 14,88 per aansluiting.
5. Overige kleine verschillen ad € 14.000: € 0,05 per aansluiting.

Lagere kosten / meer inkomsten:

1. Lagere kosten DVO ROVA ad € 361.000: € 8,38 per aansluiting.
2. Hogere doorrekening kosten Straatreiniging aan Riolering ad € 7.000: € 0,07 per aansluiting.
3. Hogere inkomsten oud-papier ad € 54.000: € 0,93 per aansluiting.
4. Hogere inkomsten van Nedvang inzake kunststofverpakking ad € 52.000: € 0,90 per aansluiting.

TARIEF HEFFING 2015

Voorgesteld wordt het basistarief voor de afvalstoffenheffing voor 2015 niet te verhogen en het gemiddeld tarief vast te stellen op € 251,42.

Genoemd voorstel leidt tot onderstaand basistarief, waarbij tevens het verschil met 2014 wordt aangegeven.

	2014 100% kst	2014 Afvlakking	2014 Heffing	2015 100% kst	2015 Afvlakking	2015 Heffing
Afvalstoffenheffing: (berekend gemiddelde)	€ 273,41	€ 21,99	€ 251,42	€ 279,04	€ 27,62	€ 251,42

Dit betekent dat bij 53.785 aansluitingen de volgende inkomsten worden verkregen:

- Inkomsten heffingen	€ 13.521.880
- Onttrekking egaliseringsreserve afvalstoffenheffing	€ 1.486.158 (incl. afrondingsverschillen)
Totale inkomsten	€ 15.008.038

Toelichting tarief:

1. Ontwikkeling 2015;
2. Stand egaliseringsreserve afvalstoffenheffing;
3. Tariefdifferentiatie;
4. Meerjarenbeleid;
5. Toekomstige ontwikkelingen en risico's.

Ad 1. Ontwikkeling tarief 2015

Voorgaande jaren stelden wij u voor de stand van de egaliseringsreserve afvalstoffen te gebruiken om het tarief af te vlakken. Vanaf het jaar 2011 is voorgesteld het tarief met 2,0% te verhogen gezien de stand van de egaliseringsreserve en de ontwikkelingen van de kosten van afval; vanaf 2012 zijn de kosten van kwietschelding en oninbaarheid opgenomen in de heffingsgrondslag vanwege de financiële situatie van de gemeente. Vanaf 2014 wordt het volledige dividend van ROVA ten gunste gebracht van de algemene middelen hetgeen inhoudt dat de jaarlijkse dotatie aan de reserve Afvalstoffenheffing van € 435.000 is komen te vervallen. Jaarlijks wordt gekeken naar de dekkingsbijdrage van deze heffing. Uitgangspunt is dat de kosten 100% gedekt moeten zijn.

Ad 2. Stand egalisereserve afvalstoffenheffing

Stand van de reserve per 01-01-2014	€ 5.763.826
<u>Dotaties in 2014:</u> - rente 0,0%	€ -
<u>Overige toevoegingen 2014:</u> - dividend deelneming ROVA	€ -
Stand na toevoegingen	€ 5.763.826
<u>Onttrekkingen in 2014:</u> - saldo product afval Wijkzaken (excl. dekking kosten straatreiniging)	€ 849.627
- dekking kosten straatreiniging (herijkingen/PPN)	€ 875.203
- overheveling kosten straatreiniging + Vuilvisboot tlv Riolering	€ 336.535-
	€ 1.388.295
Stand van de reserve per 31-12-2014	€ 4.375.531
<u>Dotaties in 2015:</u> - rente 0,0%	€ -
<u>Mogelijke toevoegingen 2015:</u> - dividend deelneming ROVA	€ -
Stand na toevoegingen	€ 4.375.531
<u>Mogelijke onttrekkingen in 2015:</u> - saldo product afval Wijkzaken (excl. dekking kosten straatreiniging)	€ 936.879
- dekking kosten straatreiniging (herijkingen/PPN)	€ 892.444
- overheveling kosten straatreiniging + Vuilvisboot tlv Riolering	€ 343.165-
	€ 1.486.158
Stand van de reserve per 31-12-2015	€ 2.889.374

Ad 3. Tariefdifferentiatie (Raadsbesluit OWR03-148)

M.i.v. 2005 hanteren wij tariefdifferentiatie naar gezinsgrootte en wel één- en meer persoonshuishoudens, met de variant 80% staat tot 100%. Het aantal éénpersoonshuishoudens (17.802) is gesteld op 33,10% van het totale aantal aansluitingen exclusief reinigingsrecht (52.978).

Ad 4. Meerjarenbeleid.

De stand van de egalisereserve afvalstoffenheffing wordt mede gebruikt om te komen tot een gestabiliseerd tarief in de komende jaren.

Ad 5. Toekomstige ontwikkelingen en risico's

In het Gemeentelijk Grondstoffenplan 2012-2016 zijn voorstellen opgenomen die invloed kunnen hebben op de reserve. Hierbij valt te denken aan:

1. Gefaseerde invoering van model omgekeerde inzameling met ondergrondse wijkvoorzieningen voor restafval;

2. Introductie huis-aan-huis inzameling van kunststofverpakkingen. De verwachting is dat de gescheiden inzameling van verpakkingsafval kostenneutraal zal zijn. De vergoedingen zijn voor 2013 en 2014 gegarandeerd, met de verwachting dat er vanaf 2015 lagere vergoedingen zullen worden uitgekeerd;
3. Optimaliseren inzamelvoorzieningen voor oud papier, glas en textiel.

In het GGP zijn meer maatregelen opgenomen die moeten leiden tot een reductie van de hoeveelheid restafval. Dit geldt bijvoorbeeld voor het onderzoek naar mogelijkheden van een positieve financiële prikkel (betalen en belonen) en het nader onderzoeken van het handhaven van de 250 kg-regeling bij het milieubrengrstation. Er wordt nog onderzoek gedaan naar de mogelijkheid om de reinigingsrechtklanten af te bouwen.

Door de wereldwijde economische ontwikkeling is de papierprijs gestegen, we constateren echter ook een lichte daling in de totale hoeveelheid ingezamelde tonnages oud papier. In gebieden waar “omgekeerd inzamelen” is ingevoerd, stijgt de ingezamelde hoeveelheid papier.

Conclusie:

Totale uitgaven product afval 2015	€ 15.008.038
Totale inkomsten product afval 2015	<u>€ 13.521.880</u>
Saldo op Afval 2015	<u>€ 1.486.158</u>

De geraamde lasten zijn hoger dan de inkomsten. Het saldo op afval wordt onttrokken aan de egaliseriereserve tarieven afvalstoffenheffing, ingesteld om pieken en dalen in de afvalstoffenheffing op te vangen. De geraamde kosten worden aldus voor 100% gedekt.

3.3 Rioolheffing

Voorstel:

Tarief eigenarendeel:

Uitgaande van 57.512 aansluitingen is voor 2015, het **tarief eigenarendeel € 105,77**. Hier is voor 2015 het inflatiepercentage van 1,60% op toegepast.

Er vindt een onttrekking plaats ten laste van de egalisatiereserve tarieven rioleringen.

In september 2011 is het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2011-2015 goedgekeurd.

Daarin staan de uitgangspunten voor de komende jaren vermeld.

In 2015 wordt gestart met het opstellen van een nieuw GRP voor de komende periode (2016 – 2020).

Tarief gebruikersdeel:

De tarieven voor het **gebruikersdeel** worden eveneens verhoogd met 1,60%.

In het eigenarendeel is het lozen op de riolering tot 500m³ afgevoerd water meegenomen.

Per 100m³ afgevoerd water worden de tarieven:

van	500m ³	t/m.	1.000m ³	€ 46,03
van	1.001m ³	t/m.	10.000m ³	€ 35,41
van	10.001m ³	t/m.	50.000m ³	€ 26,40
van	50.001m ³	t/m.	100.000m ³	€ 19,96
boven	100.000m ³			€ 13,93

Reden van heffing:

Doorberekenen van de kosten van aanleg, onderhoud en exploitatie van de gemeentelijke riolering aan belanghebbenden.

Beleidsuitspraken:

1. 100% kostentoe rekening volgens het principe “de vervuiler betaalt”;
2. Uitvoering van het GRP 2011 – 2015 (raadsbesluit september 2011); hierin is afgesproken dat vanaf 2013 de tarieven weer stijgen conform de te hanteren inflatiecorrectie. In 2013 is van de indexering afgezien. Vanaf 2014 wordt de indexering wel toegepast;
3. In het kader van het GRP is gekeken naar het meerjarig verloop van de reserve, vanaf 2012 zal de reserve geleidelijk worden afgebouwd tot een niveau van ongeveer € 2 miljoen vanaf 2020. In de PPN 2014 is de ondergrens van de reserve riolering bijgesteld naar € 1 miljoen. In 2013 is het forfaitair bedrag voor de BTW in het kader van het BTW-compensatiefonds opnieuw berekend. Vanaf 2003 was dit bedrag niet aangepast. Inmiddels bedraagt het forfaitair bedrag voor de BTW € 580.000,--. Vanaf 2015 zal dit worden doorberekend aan het product riolering, waardoor er een hogere onttrekking aan de reserve zal worden gedaan. Tevens worden de kosten van het onderhoud stedelijk water ad € 65.000,-- met ingang van 2015 t.l.v. het product riolering gebracht. Het rentepercentage over de investeringen wordt met ingang van 2015 verlaagd naar 3,5%;
4. Door nieuwe technieken vindt een verschuiving plaats van investeringen naar onderzoek- en onderhoudskosten. In Zwolle wordt de riolering niet eerder vervangen, dan wanneer de technische levensduur verstreken is. Deze is veelal langer dan de economische levensduur, waardoor investeringen uitgesteld of gewijzigd uitgevoerd kunnen worden;
5. Met ingang van 2011 wordt een bedrag ad € 324.079 (2015: € 343.165) zijnde een deel van de kosten van straatreiniging ten laste van Riolering gebracht. De totale begrote kosten voor straatreiniging bedragen € 1,94 miljoen in 2015. Toenemend straatvuil is een bedreiging voor de riolering. Met het schoonhouden van wegen wordt een positieve bijdrage geleverd aan de inloop van vuil in de openbare riolering, waardoor we calamiteiten of extra kosten voor de riolering beperken;
6. In 2015 worden de oninbare rioolheffingen en kwijschelding op totaal € 24.088 per jaar geraamd;

- 7 In het collegeakkoord van mei 2014 is bepaald dat de woonlasten voor de burgers qua heffingen niet meer mogen stijgen dan de inflatiecorrectie. In het huidige GRP is er nog van uitgegaan dat er een hogere stijging zou zijn. Door een gunstige marktwerking en het optimaliseren van de ingrijpmaatstaven kan de stijging die in het GRP is voorzien achterwege blijven voor het planjaar 2015. In het kostendekkingsplan van het nieuwe GRP zal opnieuw gekeken worden naar de tariefontwikkeling voor de komende jaren.

Overzicht baten en lasten:

Rioolheffing tarieven 2015

Aantal aansluitingen 1-1-2015		57.512
Tarief	€	105,77
Inkomsten gebruikersdeel	€	361.582

Lasten:

Kapitaallasten	€	2.510.657
GRP vvi 2015 kapitaallasten (stelpost, excl. btw)	€	0
Riolering adviezen	€	57.614
Rioleringsnota	€	553.156
Riolering algemene kosten	€	18.222
Riolering onderhoud	Diversen	€ 2.535.625
	Reiniging	€ 504.165
Kosten incasso GBLT	€	171.992
Toezicht en handhaving Waterm/Riolering	€	1.852
Doorbelasting kosten Straatreiniging	€	343.165
Doorbelasting onderhoud stedelijk water	€	65.000
Kosten kwijtschelding en oninbare rioolheffingen	€	24.088
Subtotaal bruto lasten	€	6.785.536
Inkomsten rente geldlening buitengebied	- €	1.225
Subtotaal netto lasten	€	6.784.311
Bij: forfaitaire toeslag BCF	€	580.000
Saldo netto lasten	€	7.364.311

Baten:

Rioolheffing, incasso GBLT	- €	6.083.044
Inkomsten gebruikersdeel	- €	361.582
Totale inkomsten	- €	6.444.626

Onttrekking uit egalisatiereserve rioleringen - € **919.685**

Mee- en tegenvallers op rioleringsgebied worden verrekend met de ingestelde egalisatiereserve tarieven rioleringen. Vrijvallende middelen in deze reserve vallen terug naar de burger in de vorm van lagere c.q. minder snel stijgende rioolheffingen, tarieven worden afgevlakt. Hiermee is in het heffingsjaar 1996 een begin gemaakt.

In onderstaand overzicht wordt inzichtelijk gemaakt waardoor de verschillen tussen de Tarievennota 2015 en de Programmabegroting 2015 worden veroorzaakt.

In Bijlage 17 van het bijlagenboek van de programmabegroting 2015 wordt een totaal aan inkomsten gepresenteerd van :

de lasten	€	6.785.000	(afgerond)
de baten	€	<u>7.365.000</u>	(afgerond)
het saldo op het product bedraagt	€	580.000	(afgerond)

Inkomsten:

Rioolheffing Gebruikersdeel	€	361.000
Rioolheffing Eigenarendeel	€	6.083.000
Inkomsten rente geldlening Buitengebied	€	1.000
Egalisatiereserve Riolering	€	<u>920.000</u>
Totale inkomsten	€	7.365.000

Er is sprake van kleine afrondingsverschillen (veroorzaakt door de programmabegroting).

De richtlijnen inzake de jaarlijkse toename van het aantal aansluitingen zal op korte termijn tot bijstelling leiden (besluitvorming heroriëntatie programma's). In het kader van de stedelijke programmering zullen bijv. de aantallen aansluitingen/areaaluitbreidingen aangepast kunnen worden.

Relatie met Bijlage 1 van de Tarievennota 2015

Het volgende onderdeel uit bijlage 1 vormt bovenstaande opbrengst:

Hoofdstuk 3. Rioolheffingen - eigenarendeel
- gebruikersdeel (grotere lozers, 5 categorieën)

Hoofdstuk 12.4. Afkoop infiltratie regenwater

Conclusie:

De geraamde lasten zijn hoger dan de inkomsten. Het verschil (€ 919.685) wordt onttrokken aan de egalisatiereserve tarieven rioleringen, om pieken en dalen in de rioolheffing op te vangen. De geraamde kosten worden voor 100% gedekt.

Investerings:

In 2015 zal een bedrag van € 595.000 voor riolering worden geïnvesteerd. De kapitaallasten hiervan komen, conform de regelgeving van het BBV vanaf 2016 ten laste van dit product. Het bedrag van € 595.000 zal in 2015 als jaarschijf aan de investeringen worden toegevoegd.

Ontwikkelingen:

Vanuit het landelijk Bestuurs Akkoord Water ligt er een opdracht om te besparen binnen de afvalwaterketen. De gemeente Zwolle, het waterschap Groot Salland en de gemeenten binnen dit beheersingsgebied werken nauw samen in Rivus (gezamenlijk afvalwaterbeheer west-Overijssel) om kennis, kunde te versterken, kwetsbaarheid te verminderen en kosten- en investeringenontwikkelingen in de afvalwaterketen te matigen.

Stand egalisereserve rioleringen:

Stand van de reserve per 01-01-2014	€ 5.481.781
<u>Dotaties in 2014</u>	
- Rente	0,00% netto € -
- Bijdrage t.l.v. exploitatie	
- Correctie bijdrage t.l.v. exploitatie (kapitaallasten effecten restantkredieten)	€ 10.083
Totaal toevoegingen in 2014	€ 10.083
<u>Onttrekkingen in 2014</u>	
Door raad geautoriseerde onttrekkingen:	
- onttrekking t.g.v. staat van baten en lasten exploitatieresultaat	€ 757.172
Totaal onttrekkingen in 2014	€ 757.172
Stand van de reserve per 31-12-2014	€ 4.734.693
<u>Dotaties in 2015</u>	
- Rente	0,00% netto € -
- Correctie bijdrage t.g.v. exploitatie (rente en afschrijvingaframing)	€ -
- ten laste van staat van baten & lasten (expl. resultaat)	€ -
Totaal dotaties in 2015	€ -
<u>Mogelijke onttrekkingen in 2015</u>	
- Bijdrage t.g.v. staat van baten & lasten (volgens begroting)	€ 919.685
Totaal mogelijke onttrekkingen in 2015	€ 919.685
Stand van de reserve per 31-12-2015 (naar verwachting)	€ 3.815.008

3.4 Leges

Leges zijn rechten die de gemeente op grond van de Gemeentewet of andere wetten kan heffen in verband met door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten. Er is een grote diversiteit in de aard van de onder de naam leges te heffen rechten. Vanwege die grote diversiteit is het niet mogelijk, in het kader van de tarievennota, de leges als één geheel te behandelen. Daarom worden achtereenvolgens vermeld:

- I. Leges Burgerzaken;
- II. Leges Omgevingsvergunningen;
- III. Leges Juridische Zaken en Veiligheid;
- V. Leges Gebruiksvergunningen;
- VI. Leges Ondergrondse leidingen;
- VII. Overige leges.

I. Leges Burgerzaken

Voorstel:

De tarieven die jaarlijks wettelijk worden vastgesteld op het maximum wettelijk tarief voor 2015 vast te stellen.

Invoering tarief voor uittreksel Basisregistratie Personen (BRP) via het E-loket.

Invoering tarief voor ondertrouw bij persoonlijke, schriftelijke, aangifte (invoering pas mogelijk wanneer burger keuze kan maken tussen schriftelijke en digitaal)

De tarieven voor uittreksels niet te verhogen.

De overige tarieven te verhogen met het inflatiepercentage van 1,60%.

De tarieven voor het huwelijk af te ronden op hele euro's.

De overige tarieven af te ronden op eenheden van € 0,05.

Reden van de heffing:

Doorberekening van lasten verbonden aan het in behandeling nemen van aanvragen voor diverse diensten, alsmede het verstrekken van documenten door de secties Burgerzaken en KlantContactCentrum.

Beleidsafspraken:

Het uitgangspunt van beleid is om bij de leges 100% kostendekking te realiseren. Deze 100% kostendekking geldt voor het gehele productassortiment en niet per product.

Overzicht lasten/baten:

Onderstaande kosten en opbrengsten zijn exclusief de rijksleges die wij in rekening brengen bij de burger en ook weer moeten afstaan aan het ministerie.

Lasten:	KlantContactCentrum	€ 1.097.915,--
	Burgerzaken	€ 141.082,--
	Doorbelaste kosten A&F	€ 48.626,--
	Overige algemene kosten Derden	€ 2.700,--
	Forfaitaire toeslag BCF	€ 41.900,--
		€ 1.332.223,--
Baten:	verwachte baten 2015	€ 1.262.200,--
	onttrekking uit de reserve	€ 70.023,--
		€ 1.332.223,--

In Bijlage 17 van het bijlagenboek van de programmabegroting 2015 wordt een totaal aan inkomsten gepresenteerd van :

Publieke dienstverlening	Lasten	Baten
Reisdocumenten	1.339.784	1.305.600
Rijbewijzen/eigen verklaringen	344.736	430.523
Naturalisatie	129.113	99.100
Verklaringen	197.138	195.700
Burgerlijke stand	715.040	254.900
Overige publieke dienstverlening	189.433	76.900
Totaal	2.915.244	2.362.723

In onderstaand overzicht wordt inzichtelijk gemaakt waardoor de verschillen tussen Tarievennota en Programmabegroting worden veroorzaakt:

	Lasten	Baten
Bijlagenboek Programmabegroting 2015	2.915.244	2.362.723
Tarievennota 2015	1.332.223	1.332.223
Verschil	1.583.021	1.030.500
Rijksleges Reisdocumenten	-651.300	651.300
Rijksleges Rijbewijzen/eigen verklaringen	-122.900	122.900
Rijksleges Naturalisatie	-74.300	74.300
Naturalisatie ceremonie	-8.600	
Rijksleges Verklaringen (verklaring omtrent gedrag)	-108.800	108.800
Kosteloze dienstverlening Burgerlijke stand: erkenning vaderschap, ondertrouw, echtscheiding, controle op schijnhuwelijk, geboorten, overlijden, naamswijziging, etc.	-490.129	
RNI, Registratie Niet Ingezetenen	-168.892	73.200
Forfaitaire BTW (Compensatiefonds) dat niet in begroting opgenomen wordt	41.900	
	1.583.021	1.030.500

Er is sprake van afrondingsverschillen.

Relatie met Bijlage 1 van de Tarievennota 2015

De volgende producten uit bijlage 1 vormen samen de bovenstaande opbrengsten.

4. Legesverordening, titel 1 Algemene dienstverlening
  - 1 Burgerlijke stand
  - 2 Reisdocumenten en Nederlandse Identiteitskaart
  - 3 Rijbewijzen
  - 4 Verstrekkingen uit de Basisregistratie Personen
  - 5 Verstrekkingen uit het Kiezersregister
  - 6 Naturalisaties
  - 8 Vastgoedinformatie
  - 9 Overige Publiekszaken

De opbrengsten zijn berekend op basis van bovenstaande tarieven maal de verwachte aantallen.

Toelichting:

Voor 2015 zijn de verwachte aantallen en de hieraan te besteden uren aan de hand van de formatiecalculatie vastgesteld.

We stellen voor om vanaf 2015 weer leges te gaan vragen voor uittreksels Basisregistratie Personen via het E-loket.

De maximering van het Rijbewijstarief en afschaffing leges vermissing reisdocumenten is verwerkt.

De kostendekkendheid komt door het invoeren van de maximering van het rijbewijstarief en de afschaffing van leges vermissing reisdocumenten op bijna 95%. Door de onttrekking aan de reserve komt de kostendekkendheid op 100%.

Samenhang met begroting 2015:

Hiermee is voldaan aan 100% kostendekkendheid.

Conclusie:

De kostendekkendheid komt voor 2015 uit op 100%.

II. Leges Omgevingsvergunning

Voorstel:

De tarieven te verhogen met het inflatiepercentage van 1,60%.

- Als de bouwsom minder bedraagt dan € 2.250 de bouwleges te verhogen van € 347 naar € 352.
- Voor de bouwleges met een bouwsom tot € 225.000 het percentage van 2,84% in 2014 te verhogen naar 2,89% in 2015.
- Voor het gedeelte van de bouwsom tussen € 225.000 en € 1.000.000 het percentage te verhogen van 2,20% in 2014 naar 2,33% in 2015

Voor het gedeelte van de bouwsom boven € 1.000.000 van 1,8% in 2014 naar 2,2% in 2015

De tarieven af te ronden op hele euro's.

Reden van de heffing:

Doorberekening van kosten, verbonden aan het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verkrijgen van een omgevingsvergunning.

Beleidsafspraken:

Het nastreven van 100% kostendekking

Overzicht lasten/baten:

Doorberekenbare kosten bouwleges 2015:

Uren afdeling Fysieke Leefomgeving vergunningverlening en toezicht	€ 2.421.014,--
Uren KCC	€ 20.176,--
Expertisecentrum	€ 554.500,--
Regionale Brandweer	€ 120.900,--
Advies & Faciliteiten	€ 84.336,--
't Oversticht Advieskosten derden	€ 154.200,--
Overige Algemene Kosten Derden	€ 10.300,--
Diversen: advertenties en bekendm.	€ 67.600,--
Forfaitaire toeslag BCF	€ 77.900,--
	€ 3.510.926,--

Verwachte baten 2015 incl extra verhoging **€ 3.250.000,--**

In Bijlage 17 van het bijlagenboek van de programmabegroting 2015 worden de totalen gepresenteerd.

In onderstaand overzicht wordt inzichtelijk gemaakt waardoor de verschillen tussen Tarievennota en Programmabegroting worden veroorzaakt:

Publieke dienstverlening / Bouw	Lasten		Baten	
Bijlagenboek Programmabegroting 2015		4.158.799		3.035.300
Tarievennota 2015		3.510.926		3.250.000
Verschil		647.873		-214.700
Fysieke Leefomgeving, o.a. klachten, vooroverleg en 2 ^e controles	420.327			
Bezwaar en Beroep	204.604			
Planschade commissie	23.842			
Adviseur ruimtelijke initiatieven (ARI), dekking niet uit leges	77.000			
Inkomsten ARI uit anterieure overeenkomsten (privaatrechtelijk)			35.300	
Extra verhoging bouwleges, verwerking bij 1 ^e wijziging 2015			-250.000	

Forfaitaire BTW (Compensatiefonds) dat niet in begroting opgenomen wordt	-77.900			
		647.873		-214.700

Er is sprake van afrondingsverschillen.

Relatie met Bijlage 1 van de Tarievennota 2015

De volgende producten uit bijlage 1 vormen samen de bovenstaande opbrengsten.

Hoofdstuk 4. Legesverordening,

Titel 1 Algemene dienstverlening

Hoofdstuk 11 Leegstandswet

Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving / omgevingsvergunning

Hoofdstuk 2 Vooroverleg / beoordeling conceptaanvraag

Hoofdstuk 3 Omgevingsvergunning excl. 2.3.5 gebruiksvergunning

De opbrengsten zijn berekend op basis van ervaringscijfers van de afgelopen jaren en verwachte bouwvolume 2015.

Toelichting:

De afgelopen jaren hebben we geïnvesteerd in het verhogen van de klantgerichtheid bij het behandelen van aanvragen voor een omgevingsvergunning. Dat heeft er mede toe bijgedragen dat een aantal grote ontwikkelingen in Zwolle van de grond is gekomen. Hiervoor ontvangen wij ook van de initiatiefnemers de nodige waardering.

Ondanks dat wij continue werken aan het verlagen van de uitvoeringskosten voor dit product zien wij dat er spanning ontstaat tussen onze dienstverlening en de inzet die wij kunnen leveren. Omdat wij onze dienstverlening op peil willen houden, en waar mogelijk verder verbeteren, zien wij ons genoodzaakt onze legestarieven aan te passen.

Opgemerkt dient te worden dat uitsluitend kosten die rechtstreeks samenhangen met de door de gemeente verrichte dienstverlening in de tarieven kunnen worden doorberekend. Ook de kosten van eerste controle worden tot de directe kosten gerekend. Daartoe worden ook gerekend kosten die samenhangen met het opstellen van beschikkingen en in het kader daarvan te maken kosten van extern advies en publicatie.

Op grond van dit in de wet en jurisprudentie vastgelegde uitgangspunt kunnen beleidsvoorbereiding, aanvullende controles in het veld die verder gaan dan een eerste controle ter plekke, evenals bezwaar- en beroepsprocedures niet in de tarieven worden verdisconteerd. Deze kosten komen ten laste van de algemene middelen.

Bij het bepalen van de te verwachten legesopbrengsten is uitgegaan van de gegevens uit 2012, 2013, de eerste helft 2014 en een prognose van verwachte grote bouwwerken. Het blijft lastig om precies in te schatten wanneer welke plannen tot een aanvraag leiden. Er zijn veel "kleine" aanvragen maar het aantal "grote" aanvragen blijft zeer beperkt. Omdat het in gemeenteland gebruikelijk is dat de "grote" aanvragen financieel bijdragen aan de "kleine" aanvragen, staat ook in 2015 de legesopbrengst onder druk.

Wij hebben als uitgangspunt genomen, dat het verder verhogen van de bouwleges van de bouwplannen met een lage bouwsom, tot € 225.000 niet wenselijk is. Deze categorie betaalt al het hoogste percentage aan leges, namelijk 3 tot 6% van de bouwsom.

Dit wordt veroorzaakt door het "minimumtarief" van € 352 en de gestaffelde opbouw van de tarieven.

Bij € 1.000.000 is dit percentage 2,4% en bij € 10.000.000 1,9%.

Verder hebben wij onze legestarieven vergeleken met die van de 35 grootste gemeenten. Daar uit blijkt dat Zwolle met de bouwleges vanaf een bouwsom van € 225.000 onder het gemiddelde zit.

Deze aanvragen zorgen ook voor het grootste deel van onze inkomsten.

Wij stellen daarom voor de leges voor aanvragen met een bouwsom boven de € 225.000 extra te verhogen conform bovenstaand voorstel. De verwachting is dat de bouwleges zullen stijgen met € 250.000,- waardoor de kostendekkendheid toe neemt van ruim 85% naar ruim 92%.

In 2015 zullen wij opnieuw naar de tariefstelling kijken, omdat:

- Het ministerie is bezig met wetgeving, waardoor een deel van de technische toets niet meer door de overheid maar door de markt wordt verricht. Onduidelijk is of en wanneer deze wetgeving er komt. Mocht dit wel het geval zijn, dan zal onze legesverordening hierop moeten worden aangepast.
- Op het ogenblik wordt in opdracht van het ministerie en de Vereniging Bouw- & Woningtoezicht op landelijk niveau onderzoek gedaan naar een andere wijze van financiering van de gemeentelijke dienstverlening op BWT-gebied. De uitkomsten hiervan worden eind dit jaar verwacht.

Samenhang met begroting:

De kostenafname en de extra verhoging van de bouwleges zorgen er voor dat de kostendekkendheid iets toeneemt.

Conclusie:

De geraamde kosten verband houdende met de behandeling van aanvragen voor bouwvergunningen worden in 2015 voor ruim 92% door legesopbrengsten gedekt.

III. Leges Juridische Zaken en Veiligheid

Voorstel:

De tarieven te verhogen met het inflatiepercentage van 1,60%.

De tarieven af te ronden op hele euro's.

Reden van de heffing:

doorberekening van kosten, verbonden aan het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verkrijgen van een vergunning, ontheffing dan wel verklaring.

Beleidsafspraken:

Het nastreven van 100% kostendekking.

Overzicht lasten/baten:

Lasten: personeel Publiekszaken/Financiën € 288.148,--

Baten: verwachte baten 2015 € 190.000,--

In Bijlage 17 van het bijlagenboek van de programmabegroting 2015 wordt een totaal aan inkomsten gepresenteerd van :

Veiligheid / Integraal beheer OR	Lasten	Baten
APV Openbare Orde	749.990	150.000
APV Openbare ruimte	228.198	40.000
Totaal	978.188	190.000

In onderstaand overzicht wordt inzichtelijk gemaakt waardoor de verschillen tussen Tarievennota en Programmabegroting worden veroorzaakt:

	Lasten	Baten
Bijlagenboek Programmabegroting 2015	978.188	190.000
Tarievennota 2015	288.148	190.000
Verschil	690.040	0
Vooroverleg, Bibob, inbreng bij beleidsontwikkeling, periodieke controles, etc.	612.132	
Bezwaar en Beroep	77.908	
	690.040	0

Er is sprake van afrondingsverschillen.

Relatie met Bijlage 1 Tarievennota 2015

De volgende producten uit bijlage 1 vormen samen de bovenstaande opbrengsten.

Hoofdstuk 4. Legesverordening, titel 1 Algemene dienstverlening

12 Winkeltijdenwet

13 Kansspelen

16.2 Luchtvaartwet

16.3 APV en andere plaatselijke verordeningen

16.8 Ontheffing tijdelijke lozing

Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving / omgevingsvergunning

3.9 Kapvergunning

Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn

1 Horeca

2 Organiseren evenementen of markten

3 Prostitutiebedrijven

5 Diversen

Toelichting:

Voor dit product is het lastig om precies aan te geven welke activiteiten wel en niet toegerekend kunnen worden aan het product. Er is veel beleidsmatig overleg en afstemming met adviseurs (zoals in het GEOZ, Gemeentelijk Evenementen Overleg Zwolle). Bibob is er bijgekomen. In tegenstelling tot bijvoorbeeld Bouw gaat het om plaatselijke wetgeving waar Fysieke Leefomgeving regelmatig wordt gevraagd om hierover mee te denken. Ook het toezicht is anders dan bij Bouw. Bij controles APV gaat het vaak om periodieke controles. Alleen de eerste controle mag meegenomen worden bij de kostendekkendheid van de vergunning. De leeftijdscontrole op het verkopen en schenken van alcohol valt ook onder dit product.

Conclusie:

De kostendekkendheid is ongeveer 66%. Dit is iets lager dan in 2014. Dit wordt veroorzaakt doordat de verwachte leges sterker afnemen dan de kosten.

IV. Leges Gebruiksvergunningen

Voorstel:

De tarieven te verhogen met het inflatiepercentage van 1,60%. De tarieven af te ronden op hele euro's.

Reden van de heffing:

Doorberekening van kosten, verbonden aan het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verkrijgen van een gebruiksvergunning.

Beleidsafspraken:

Het nastreven van 100% kostendekking.

Overzicht lasten en baten:

Een groot gedeelte van de te maken kosten hebben geen relatie met een vergunningaanvraag, maar met afhandeling van een melding en toezicht en handhaving van het gebruik van panden.

Lasten: Publiekszaken en Brandweer 2015 € 26.200,--

Baten: verwachte baten 2015 € 26.200,--

In Bijlage 17 van het bijlagenboek van de programmabegroting 2015 worden de totalen gepresenteerd. In onderstaand overzicht wordt inzichtelijk gemaakt waardoor de verschillen tussen Tarievennota en Programmabegroting worden veroorzaakt:

Veiligheid / Gebruiksvergunningen	Lasten		Baten	
Bijlagenboek Programmabegroting 2015		495.045		26.200
Tarievennota 2015		26.200		26.200
Verschil		468.845		0
Fysieke Leefomgeving en Brandweer voor afhandeling meldingen inclusief eerste controle waarvoor geen leges geheven mogen worden en periodieke controles.	459.106			
Bezwaar en Beroep	9.739			
		468.845		0

Er is sprake van afrondingsverschillen.

Relatie met Bijlage 1 van de Tarievennota 2015

De volgende producten uit bijlage 1 vormen samen de bovenstaande opbrengsten.

Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving / omgevingsvergunning

Hoofdstuk 3 Omgevingsvergunning 2.3.5 gebruiksvergunning

Toelichting:

Door invoering van het gebruiksbesluit is het aantal gebruiksvergunningen sterk afgenomen. De kosten die gemoeid zijn met het behandelen van een gebruiksvergunning zijn naar verwachting 100% kostendekkend. De overige kosten kunnen niet gedekt worden uit de leges.

Conclusie:

Naar verwachting zullen de gebruiksvergunningen die nog overblijven 100% kostendekkend zijn.

VI. Ondergrondse leidingen

Voorstel:

1. Het basistarief voor het in behandeling nemen van aanvragen en het verlenen van vergunningen, als bedoeld in artikel 2.2 en artikel 7.1 van de Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuur te verhogen met 1,60% naar een tarief van € 462,00 (afgerond op hele euro's).
2. Het tarief per strekkende meter voor het in behandeling nemen van aanvragen en het verlenen van vergunningen, als bedoeld in artikel 2.2 en artikel 7.1 van de Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuur te verhogen met € 0,03 naar € 1,38.
3. Het in rekening brengen van de herstraatkosten (zie schaderegeling bij AVOI), die voortvloeien uit bovengenoemde werkzaamheden.

Reden van de heffing:

Doorberekening van de lasten verbonden aan het in behandeling nemen van aanvragen en verstrekken van vergunningen, als bedoeld in artikel 2.2 en artikel 7.1 van de Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuur.

Bovenop deze kosten kunnen mogelijk nog extra kosten voor toezicht in rekening worden gebracht indien specifiek toezicht benodigd is (bv. toezicht werkzaamheden bij bomen). Eventuele kosten van veroorzaakte schade, worden ook in rekening gebracht.

Beleidsafspraken:

100% kostendekking.

Overzicht lasten/baten:

Dit beleid is vanaf 1 april 2012 opgenomen in de nieuwe Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuur (AVOI). Met ingang van die datum is ook toezicht formeel ingevoerd.

Doorberekenbare kosten AVOI-leges 2015:

Uren afdeling Fysieke Leefomgeving vergunningverlening	€ 84.610,--
Expertisecentrum Advies + overige kosten	€ 29.857,--
Expertisecentrum Toezicht	€ 48.113,--
	€ 162.580,--

In Bijlage 17 van het bijlagenboek van de programmabegroting 2015 worden de totalen gepresenteerd. In onderstaand overzicht wordt inzichtelijk gemaakt waardoor de verschillen tussen Tarievennota en Programmabegroting worden veroorzaakt:

Integraal beheer openbare ruimte (IBOR), product wegen	Lasten		Baten	
Kabels en leidingen		162.580		162.580

Er is sprake van afrondingsverschillen.

Relatie met Bijlage 1 van de Tarievennota 2015

De volgende producten uit bijlage 1 vormen samen de bovenstaande opbrengsten.

Hoofdstuk 4. Legesverordening, titel 1 Algemene dienstverlening

Hoofdstuk 14 Ondergrondse leidingen

De opbrengsten zijn berekend op basis van ervaringscijfers van de afgelopen jaren en verwachte aantal vergunningen in 2015. Uitgangspunt is 220 vergunningen per jaar, met 200 strekkende meters per aanvraag. In 2013 zijn 170 vergunningen verleend. In 2014 verwachten we 220 vergunningen te verlenen, op basis van de aanvragen van het eerste halfjaar van 2014.

Conclusie:

met het voorgestelde tarief worden de kosten voor de activiteiten 100% gedekt.

VII. Overige Leges

Leges Gedoogbeschikkingen

Voorstel:

het tarief voor het in behandeling nemen van verzoeken tot het verstrekken van gedoogbeschikkingen te verhogen met het inflatiepercentage van 1,60%. De tarieven af te ronden op hele euro's.

Reden van de heffing:

doorberekening van de lasten verbonden aan het in behandeling nemen van verzoeken tot het verstrekken van gedoogbeschikkingen bouw, ruimtelijke ordening en milieu door de afdeling Fysieke Leefomgeving.

Beleidsafspraken:

100% kostendekking.

Alleen in uitzonderlijke gevallen wordt er gebruik gemaakt van gedogen.

Overzicht lasten/baten:

Dit beleid is vanaf 2011 opgenomen in de nieuwe kadernota handhaving. Aangezien er bij gedogen sprake is van een hoge uitzondering die afwijkt van de normaal geldende procedures, echt maatwerk dus, zijn er gemiddeld genomen relatief veel uren per aanvraag nodig.

Relatie met Bijlage 1 van de Tarievennota 2015

Aangezien het hier gaat om een uitzondering worden hiervoor geen bedragen begroot, maar voor incidentele gevallen wordt er wel een tarief meegenomen.

De volgende producten uit bijlage 1 hebben betrekking op deze leges.

Hoofdstuk 4. Legesverordening, titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving / omgevingsvergunning

Hoofdstuk 10 Gedoogbeschikking

Conclusie:

met het voorgestelde tarief worden de kosten voor de activiteiten 100% gedekt.

3.5 Parkeerbelastingen

Voorstel:

1. De tarieven voor het parkeren bij parkeerapparatuur voor het belastingjaar 2015 niet te verhogen.
2. De tarieven voor parkeervergunningen, -abbonementen en -ontheffingen te verhogen met het inflatiepercentage van 1,60% en af te ronden op € 0,05.

Toelichting:

De tarieven voor het parkeren bij parkeerapparatuur worden in beginsel om de drie jaar bijgesteld. Deze verhoging is vastgelegd in de Parkeernota 2004. De laatste verhoging heeft per 1 januari 2013 plaats gevonden. De volgende aanpassing van de tarieven zal dus in beginsel per 1 januari 2016 plaatsvinden. Dit jaar worden, in vervolg op de behandeling van de Nota Uitwerking Parkeerregulering in de gemeenteraad, de sectoren Bagijnweide en Filosofenallee in overleg met een bewonersgroep toegevoegd aan het fiscale parkeerregime. In het kader van Innovatie en Vernieuwing is dit jaar een automatisch parkeervergunningensysteem aanbesteed waarmee alle parkeervergunningen digitaal en op kenteken kunnen worden ontsloten. Dit systeem wordt dit najaar of begin 2015 geïmplementeerd.

De tarieven voor abonnementen en vergunningen worden elk jaar verhoogd met de inflatiecorrectie voor de gemeentelijke tarieven. Voor 2015 is dat 1,60%. De tarieven worden afgerond op € 0,05.

De verhoging met 1,60% voor de parkeervergunningen, -abbonementen en -ontheffingen zal naar verwachting eenzelfde verhoging van de inkomsten genereren.

Reden van de heffing:

Het heffen van parkeerbelasting van bestuurders c.q. houders van motorvoertuigen voor het innemen van, door het college van burgemeester en wethouders aangewezen, weggedeelten voor betaald parkeren.

Overzicht lasten/baten (cijfers concept begroting 2015):

lasten:

Ontwikkeling:

-beleid, onderzoeken en adviezen en kapitaallasten € 141.445,-

Wijkzaken:

-onderhoud en overige exploitatielasten, ledigen parkeermeters, parkeercontrole, flankerend beleid etc. - 5.345.841,-

Storting fonds Parkeren:

voordelig exploitatieresultaat Wijkzaken - 2.430.592,-

Totale lasten € 7.917.878,-

baten:

Ontwikkeling:

- bijdrage compensatie parkeren via bouwverordening € 100.000,-

Wijkzaken:

-parkeergelden, verhuur parkeergarages, vergunningen/ontheffingen, parkeerboetes etc. - 7.776.433,-

Onttrekking fonds Parkeren:

- nadelig exploitatieresultaat Ontwikkeling - 1.219.445,-

Totale baten € 9.095.878,-

Afdracht algemene middelen € 1.178.000,- *)

*) De structurele afdracht aan de algemene middelen uit de parkeerexploitatie is op basis van de besluitvorming momenteel jaarlijks € 571.000,- (PPN 2005, Check-up 2011, Bezuinigingen op de Bedrijfsvoering 2012, PPN 2013 en Bezuinigingen 2014). Verder worden de reguliere inkomsten uit naheffingen (parkeerboetes) afgedragen voor een bedrag van € 607.000,-.

Conclusie:

de tarieven voor abonnementen en vergunningen conform het voorstel aan te passen. De tarieven voor het parkeren bij parkeerapparatuur niet te verhogen.

3.6 Begraafplaatsrechten

Voorstel:

De tarieven te verhogen met het inflatiepercentage van 1,60%.

De tarieven af te ronden op hele euro's.

Reden van de heffing:

doorberekening van de lasten die verbonden zijn aan teraardebestellingen, de administratieve afhandeling en het onderhouden van de begraafplaatsen.

Beleidsafspraken:

In de perspectiefnota 2005 is ingestemd met de uitvoering van het Masterplan Kranenburg. Hiervoor is een structurele bijdrage toegekend ten laste van de algemene middelen. Daarmee wordt de 100% kostendekkendheid los gelaten.

Overzicht lasten/ baten:

Lasten:

Onderhoud begraafplaatsen (incl. BTW)	€ 754.878,--
Toegerekende rente en afschrijving	€ 282.909,--
Toegerekende kosten burgerzaken/KCC	€ 70.744,--
Toegerekende kosten invordering	€ 14.594,--
Wet op de lijkbezorging	€ 100.000,--
	€ 1.223.125,--
Storting in de reserve	€ 35.677,--
Totale Lasten	€ 1.258.800,--

Verwachte baten 2015

€ 989.800,--

In Bijlage 17 van het bijlagenboek van de programmabegroting 2015 worden de totalen gepresenteerd.

In onderstaand overzicht wordt inzichtelijk gemaakt waardoor de verschillen tussen Tarievennota en Programmabegroting worden veroorzaakt:

Publieke dienstverlening / Begraven	Lasten		Baten	
Bijlagenboek Programmabegroting 2015		1.258.800		989.800
Tarievennota 2015	Incl. storting reserve	1.258.800		989.800
Verschil		0		0

Er is sprake van afrondingsverschillen.

Relatie met Bijlage 1 van de Tarievennota 2015

De volgende producten uit bijlage 1 vormen samen de bovenstaande opbrengsten.

Hoofdstuk 4. Legesverordening, titel 1 Algemene dienstverlening

Hoofdstuk 16.1 Wet op de Lijkbezorging

Hoofdstuk 6. Rechten Algemene Begraafplaatsen

Toelichting:

De verwachte leges begraven zijn hoger dan voor 2014 door het Chinese gedeelte. De begrote kosten voor Lijkschouw zijn aanzienlijk hoger dan in 2014. Deze kosten zijn de laatste jaren sterk gestegen waar geen inkomsten tegenover staan.

De structurele bijdrage ten laste van de algemene middelen bedraagt voor 2015 € 211.000,--. Op die manier wordt een aanzienlijke stijging van de tarieven voorkomen en de concurrentiepositie van Kranenburg niet verder onder druk gezet.

Door de samenwerking met Rova voor het groenonderhoud op de begraafplaats ontstaat er een nadeel als gevolg van de BTW die niet verrekenbaar/compensabel is. Dit nadeel komt ten laste van de algemene middelen.

Conclusie:

De kostendekkendheid bedraagt 80,9 %. De niet gedekte kosten zijn gelijk aan de geïndexeerde bijdrage uit de perspectiefnota 2005 en het BTW-nadeel.

3.7 Precariobelasting

Voorstel:

De tarieven te verhogen met het inflatiepercentage van 1,6%.

Toelichting:

Precariobelasting is een algemeen dekkingsmiddel. Tegenover het heffen van de belasting staat geen directe tegenprestatie.

Reden van de heffing:

Het heffen van belasting vanwege het hebben van voorwerpen op, in of boven gemeentegrond.

Overzicht lasten/baten:

De opbrengst in 2015 wordt geraamd op € 340.000,--.

Voor relatie met programmabegroting zie 3.1 onroerende-zaakbelastingen.

Relatie met Bijlage 1 van de Tarievennota 2015

De volgende producten uit bijlage 1 vormen samen de bovenstaande opbrengsten.

Hoofdstuk 7. Precariobelasting, met uitzondering van bepalingen 5.1 en 5.2 (zie onderdeel 3.10).

3.8 Havengelden

Voorstel

1. De tarieven voor woonschepen en recreatievaartuigen voor passanten te verhogen met het inflatiepercentage van 1,60%.
2. De tarieven voor beroepsvaart te verhogen met het inflatiepercentage van 1,60%.
3. De tarieven voor water en elektra met het gemeentelijke prijsindexpercentage met 1,25% te verhogen.
4. De tarieven af te ronden op € 0,05.

Toelichting

De huidige tarieven zijn op dit moment vergelijkbaar met tarieven die in andere gemeenten worden gehanteerd en daarmee marktconform.

De belangenverenigingen Schuttevaer en woonschipbewoners (WOZ) zullen in oktober 2014 formeel geïnformeerd worden over de nieuwe tarieven.

De stevig hogere dekkingsgraad voor 2015 tegenover 2014 komt, omdat er in 2014 buitengewoon onderhoud is uitgevoerd en voor 2015 geen buitengewoon onderhoud gepland is.

Reden van de heffing

De exploitatielasten van vaarwegen, havens en kaden voor woonschepen, beroeps- en recreatievaart evenals 25% van de kosten van de brugbediening door te berekenen aan de gebruikers.

Beleidsafspraken

Een van de direct aanwijsbare diensten van de gemeente, waarvan de tarieven niet kostendekkend zijn, is die van de havengelden. Als beleids criterium wordt voorgesteld marktconforme tarieven. De Raad heeft in 2005 met de inhoud en voorstellen uit het Actieprogramma Havens ingestemd. In het Actieprogramma Havens is geconcludeerd dat een 100% kostendekkendheid voor het product Havens niet realistisch is.

Overzicht van lasten en baten

Lasten:

25% kosten brugbediening	€ 105.516
Havens	€ 25.218
Beroepsvaart	€ 223.923
Recreatievaart en passantenhaven	€ 95.060
Woonschepen en ligplaatsen	€ 59.099

Totaal lasten € **508.816**

Baten:

Beroepsvaart	€ 314.941
Passanten	€ 30.494
Pleziervaartuigen	€ 14.508
Woonschepen	€ 75.586
Brugbediening en overige vergoedingen	€ 20.822

Totaal baten € **456.351**

Conclusie

De haventarieven zijn in 2015 voor 89% kostendekkend; in 2014 was de kostendekkendheid 74%.

In Bijlage 17 van het bijlagenboek van de programmabegroting 2015 wordt een totaal aan inkomsten gepresenteerd van :

de uitgaven	€	728.000	(afgerond)
de inkomsten	€	<u>448.000</u>	(afgerond)
het saldo op het product bedraagt	€	- 280.000	(afgerond)

In onderstaand overzicht wordt inzichtelijk gemaakt waardoor de verschillen tussen de Tarievennota 2015 en de Programmabegroting 2015 worden veroorzaakt.

	Lasten	Baten
Bijlagenboek van de programmabegroting 2015	728.000	448.000
Tarievennota 2015	<u>508.000</u>	<u>456.000</u>
Verschil	220.000	- 8.000

Lasten:

De kosten van de brugbediening worden voor 25% toegerekend aan het product Havens. De overige 75% van de lasten worden beschouwd als zijnde Kunstwerken en worden niet in de Tarievennota 2015 opgenomen: een bedrag van per saldo € 317.000.

Baten:

In de programmabegroting is de bate Brugbediening verantwoord onder het product Kunstwerken: € 34.000. Hiervan wordt 25% (conform de kosten) verrekend met dit onderdeel.

Relatie met Bijlage 1 van de Tarievennota 2015

Het volgende onderdeel uit bijlage 1 vormt het totaal van bovenstaande opbrengst:
Hoofdstuk 8. Havengelden (1 t/m 9).

3.9 Baatbelastingen

Voorstel:

niet van toepassing

Reden van de heffing:

het heffen van belasting van eigenaren van onroerende zaken, die gebaat zijn door de aanleg van een rioleringsstelsel c.q. van bepaalde wegen.

Beleidsafspraken:

bij voorstellen m.b.t. reeds in uitvoering zijnde c.q. nog komende rioleringsinvesteringen (die uitgevoerd worden in het kader van het Gemeentelijk Riolerings Plan) wordt tegelijkertijd een z.g. "bekostigingsbesluit" conform art. 222 van de Gemeentewet genomen.

Op basis van dit besluit wordt bij voorkeur een privaatrechtelijke overeenkomst gesloten met diegene die op het riool wordt aangesloten.

De laatste jaren konden in alle gevallen privaatrechtelijke overeenkomsten afgesloten worden.

Indien geen overeenstemming wordt bereikt dan kan op basis van het bekostigingsbesluit alsnog een baatbelasting worden geheven.

Overzicht lasten/baten:

is een algemeen dekkingsmiddel. In totaal zijn voor het jaar 2015 € 1.500,-- aan baten geraamd.

Voor relatie met programmabegroting zie 3.1 onroerende-zaakbelastingen.

Onderbouwing tarief:

de maximale heffingsperiode bij baatbelastingen is wettelijk bepaald op 30 jaar. Er worden baatbelastingen geheven op grond van 2 baatbelastingverordeningen, allen voor riolering (oude gevallen, daterend van voor het GRP).

3.10 Marktgeden

Voorstel

1. De markttarieven te verhogen met het inflatiepercentage van 1,60%.
2. De tarieven voor water en elektra te verhogen met het gemeentelijke prijsindexpercentage van 1,25%.
3. De tarieven af te ronden op € 0,05.

Toelichting

De bezetting op diverse markten is het afgelopen jaar redelijk stabiel gebleven uitgezonderd AA-landen en de vrijdagmarkt. Deze lieten duidelijk blijvend minder inkomsten zien. Beide zijn vorig jaar dan ook naar beneden bijgesteld naar de realiteit. Op dit moment zijn beide genoemde markten stabiel.

Reden van de heffing

Doorberekenen van de kosten voor het houden van warenmarkten aan de marktkooplieden.

Beleidsafspraken

Nastreven van 100% kostendekkendheid. De laatste jaren schommelt de kostendekkendheid van het product markten tussen de 80 en 90 %. Het is dan ook niet realistisch om de markttarieven 100% kostendekkend te krijgen. Hierdoor zullen vele marktkooplieden, gezien de huidige economische omstandigheden, volledig afhaken.

Om de kostendekkendheid nog meer richting 100% te krijgen gaan we samen met een nog te vormen marktcommissie (is een voortvloeisel uit de nieuwe marktverordening die in ontwikkeling is) kansen verkennen.

Vanaf 2015 wordt het bedrag van de forfaitaire toeslag BTW ieder jaar opnieuw berekend.

De energiekosten zijn sinds 2011 toegenomen door de netwerkkosten; deze worden echter voor een klein deel doorberekend aan de marktkooplieden. Dit zet de kostendekkendheid weer onder druk. In nauwe samenwerking met de eenheid Experticecentrum en het team Markten en Havens zijn acties in gang gezet om deze kosten omlaag te krijgen. De hoogte van het effect hiervan is nog niet goed te overzien omdat de afrekeningen van de energieleverancier op zich laten wachten, maar deze zijn zeker positief.

Overzicht lasten en baten

Markten Algemeen totaal	€ 104.642
Markten: energielasten	€ 27.120
Markt Aa-landen: kap. lasten + Ov.	€ 15.864
Markt Zwolle-Z: kap. lasten + Ov.	€ 23.932
Vrijdagmarkt: kap. lasten + Ov.	€ 60.039
Zaterdagmarkt: kap. lasten + Ov.	€ 56.106
Markt Stadshagen	€ 12.969
Overige markten: Ov. lasten	€ 3.311
Standplaatsen: kap. lasten + Ov.	€ 43.527
Afdracht promotiefonds	€ 19.818
Forfaitaire toeslag BTW	€ 16.200
Totaal lasten	€ 383.528

Markt Algemeen: inkomsten energie	€ 17.239
Markt Aa-landen: Inkomsten	€ 10.676
Markt Zwolle-Zuid: inkomsten	€ 30.480
Vrijdagmarkt: inkomsten	€ 106.760
Zaterdagmarkt: inkomsten	€ 80.702
Markt Stadshagen	€ 7.514
Overige markten: inkomsten	€ 2.588
Standplaatsen: inkomsten	€ 76.342
Inkomsten promotiefonds	€ 19.818
Totaal baten	€ 352.119

Conclusie:

De markttarieven zijn in 2015 voor 92 % kostendekkend.

In Bijlage 17 van het bijlagenboek van de programmabegroting 2015 wordt een totaal aan inkomsten gepresenteerd van :

de lasten	€	384.000	(afgerond)
de baten	€	<u>352.000</u>	(afgerond)
het saldo op het product bedraagt	€	- 32.000	(afgerond)

Er is sprake van kleine afrondingsverschillen (veroorzaakt door de programmabegroting).

Relatie met Bijlage 1 van de Tarievennota 2015

Het volgende onderdeel uit bijlage 1 vormt het totaal van bovenstaande opbrengst:

10. Marktgeden

7. Precariobelasting, bepalingen 5.1 en 5.2 (zie onderdeel 3.7)

3.11 Toeristenbelasting

Voorstel:

De tarieven voor de belastingjaren 2015 en 2016 vast te stellen op € 0,60 per overnachting. Dit is gelijk aan het tarief van 2014.

Toelichting:

Met de ondernemers uit de branche is afgesproken dat in een vroegtijdig stadium nieuwe tarieven worden doorgegeven. In 2012 is het tarief verhoogd van € 0,50 naar € 0,60 per overnachting. Wij hebben u in de tarievennota 2014 voorgesteld ook het tarief voor 2015 vast te stellen op € 0,60. Gezien de economische omstandigheden waardoor deze sector veel moeite heeft om een goede bezetting te realiseren en voorsnog geen verbetering in de markt te verwachten valt, stellen wij u voor om ook in 2016 de tarieven niet te verhogen.

Reden van heffing:

Het heffen van belasting ter zake van het tegen vergoeding houden van verblijf binnen de gemeente door personen die niet als ingezetene in de basisregistratie personen zijn ingeschreven.

Overzicht baten:

De opbrengst in 2015 is geraamd op € 101.600,--.

In Bijlage 17 van het bijlagenboek van de programmabegroting 2015 worden de totalen gepresenteerd.

Voor relatie met programmabegroting zie 3.1 onroerende-zaakbelastingen

Relatie met Bijlage 1 van de Tarievennota 2015

De volgende producten uit bijlage 1 vormen samen de bovenstaande opbrengsten.

Hoofdstuk 12. Toeristenbelasting.

3.12 Privaatrechtelijke Tarieven 2015

Zoals gebruikelijk vermelden wij in de tarievennota ook de overige privaatrechtelijke tarieven die niet op basis van een publieke verordening maar op privaatrechtelijke wijze worden geheven. Vanzelfsprekend worden alleen die tarieven vermeld waar de gemeente nog mee verbonden is.

3.12.1 Sport

Voorstel:

De sporttarieven voor het belastingjaar 2015 te verhogen met 3,60% t.o.v. het belastingjaar 2014. Deze verhoging bestaat uit het inflatiepercentage van 1,60% en de verhoging van 2% voortkomend uit het bezuinigingsvoorstel. De commerciële tarieven voor de sporthal en sportzaal te verhogen met 20%.

Toelichting:

Het tarief voor de huur van de sportaccommodaties is zowel voor de binnen- als de buitensportaccommodaties niet kosten gerelateerd. Het tarief komt tot stand door indexering op het tarief van vorig jaar.

De jaarlijkse indexering voor 2015 is vastgesteld op 1,60%. Daarnaast is in het kader van de bezuinigingen voorgesteld de tarieven in het licht daarvan te verhogen met 2%. Dit bezuinigingsvoorstel is ingegaan per het jaar 2011, maar geldt ook voor de jaren 2012 t/m 2015.

Reden van heffing:

De sportaccommodaties kunnen tegen dit opgenomen tarief in gebruik gegeven worden aan belangstellenden conform de af te sluiten huurovereenkomst. Deze eigen bijdrage wordt wenselijk geacht, omdat de overheid niet alle kosten voor haar rekening wil nemen.

Overzicht baten:

De opbrengst in 2015 is voor de buitensportaccommodaties voorlopig geraamd op ongeveer € 383.952,-. Voor de binnensportaccommodaties is deze geraamd op ongeveer € 418.559,-, waarvan overigens een aanzienlijk deel wordt doorbetaald aan de eigenaren van de diverse accommodaties. De gemeente Zwolle is namelijk in veel gevallen geen eigenaar van de binnensportaccommodaties, maar treedt in deze via Stichting Sportservice Zwolle op als verhuurder.

Deze bedragen zijn terug te vinden in de begroting op het onderdeel sport.

3.12.2 Parkeernorm

Voorstel:

De tarieven voor het afkopen van de opgelegde parkeernorm te verhogen met het inflatiepercentage van 1,60%.

3.12.3 Dwangsom afhalen fiets

Voorstel:

De dwangsom voor het afhalen van de fiets bij AFAC te verhogen naar € 15,00 om een betere kostendekkendheid te realiseren.

Toelichting:

Foutief gestalde fietsen worden door AFAC verwijderd. Aan deze vorm van bestuursdwang zijn kosten verbonden (controleren, verwijderen, opslag, teruggave en bijbehorende administratieve afhandeling) die verhaald worden op de overtreder. Daarnaast zijn er vaste kosten zoals de huur van het pand, nutsvoorzieningen en ICT. Met de verhoging van de dwangsom naar € 15,00 wordt gestreefd naar een betere kostendekkendheid.

3.12.4 Afkoop infiltratie regenwater

Voorstel:

De tarieven voor het afkopen van de verplichting tot infiltratie van het regenwater te verhogen met de inflatiecorrectie van 1,60%.

Toelichting:

In het door de raad vastgestelde GRP2011-2015 is in hoofdstuk 4.4.2 "Taakopvatting hemelwater" opgenomen dat bij nieuwbouw/verbouwbouwprojecten < 30 m² particulieren en bedrijven op eigen terrein het hemelwater moeten verwerken (hergebruik en/of infiltreren) van daken, terrassen, parkeerplaatsen etc.. Indien dit aantoonbaar niet mogelijk is, zorgt de gemeente voor een alternatief in het stedelijk gebied ter compensatie.

De ontwikkelende partij kan de infiltratieplicht afkopen indien uit aanvullend onderzoek blijkt dat infiltratie van hemelwater niet binnen de eigen perceelgrenzen kan plaatsvinden. In dat geval kan ontheffing worden aangevraagd bij het college van burgemeester en wethouders. De ontwikkelende partij kan de infiltratieplicht afkopen. Voorgesteld wordt om dit afkooptarief ook in de tarievennota op te nemen.

-- HOOFDSTUK 4 --

BELASTINGEN-WOONLASTEN

In dit hoofdstuk wordt stilgestaan bij de consequenties van diverse belastingen die kunnen worden gerangschikt onder de zogenaamde woonlasten.

Over de periode 2014 tot en met 2015 wordt aangegeven wat de woonlastenstijging is voor:

- huurders van woningen, niet zijnde eigenaren;
- eigenaren van woningen, niet zijnde bewoners;
- eigenaren van woningen tevens zijnde bewoners.

Voor een drietal woningwaarden wordt aangegeven wat het stijgingspercentage voor een drietal heffingen is geweest. Het betreft de volgende heffingen:

- onroerende-zaakbelastingen;
- afvalstoffenheffing;
- rioolheffing.

Hierbij wordt uitgegaan van een drietal woningwaarden per 2014/2015 (2015 is gelijk aan 2014, omdat de nieuwe waarden voor 2015 nog niet bekend zijn).

Heffingen als de begraafplaatsrechten, baatbelastingen, precariobelasting enz. zijn in het overzicht niet vermeld, omdat deze heffingen slechts drukken op bepaalde delen van de bevolking.

Ontwikkeling tarieven over de periode 2012 tot en met 2015 (bedragen in euro's).

	2012	2013	2014	2015
OZB-eigenaar	0,1161%	0,1210%	0,1317%	0,1338%
OZB-gebruiker				
Rioolheffing	€ 102,51	€ 102,51	104,10	105,77
afvalstoffenheffing				
* eenpersoonsh.	€ 215,38	€ 215,38	215,38	215,38
* meerpersoonsh.	€ 269,23	€ 269,23	269,23	269,23

In onderstaande overzichten wordt voor een drietal waardeklassen van woningen een overzicht gegeven van de ontwikkeling van de woonlasten voor:

- de huurders (1 –of meerpersoonshuishoudens) van woningen, niet zijnde eigenaren;
- de eigenaren van woningen, niet zijnde de bewoners;
- de eigenaren (1 –of meerpersoonshuishoudens) van woningen tevens zijnde de bewoners.

Verder dienen voor 2015 vergeleken met 2014 de volgende uitgangspunten:

. onroerende zaakbelastingen	1,60 %
. rioolheffing	1,60 %
. afvalstoffenheffing	
* eenpersoonshuishouden	0,00 %
* meerpersoonshuishouden	0,00 %

Door het niet verhogen van het tarief voor afvalstoffenheffing en het verhogen met 1,6% van de onroerende zaakbelastingen en rioolheffing stijgen de woonlasten voor grote groepen inwoners minder dan het inflatiepercentage van 1,6%. Alleen voor de eigenaar, niet zijnde bewoner (de verhuurder) stijgen de woonlasten met 1,6%, voor de overige groepen stijgen de woonlasten met een percentage tussen 0% en 1,19%. De woonlasten van een meerpersoonshuishouden (Coelo 2014) in een woning met een gemiddelde waarde bedragen in Zwolle € 616,74 (OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing). Dit is lager dan het gemiddelde van € 669,-- van de 35 grootste Nederlandse gemeenten.

In het coalitieakkoord is opgenomen dat we met de hierbij betrokken partijen een onderzoek starten naar de woonlasten. Bij de PPN (2015) komen wij met voorstellen hoe wij hier invulling aan willen geven.

Woning van € 150.000,00

Categorie huurder van een woning, niet zijnde eigenaar met een 1-persoonshuishouden.

	2014	2015
WOZ-waarde	€ 150.000,00	€ 150.000,00
OZB-eigenaar		
Rioolheffing		
Afvalstoffen.	€ 215,38	€ 215,38
Totaal	€ 215,38	€ 215,38
Wijziging per jaar		+ 0,0%

Categorie huurder van een woning, niet zijnde eigenaar met een meerpersoonshuishouden.

	2014	2015
WOZ-waarde	€ 150.000,00	€ 150.000,00
OZB-eigenaar		
Rioolheffing		
Afvalstoffen.	€ 269,23	€ 269,23
Totaal	€ 269,23	€ 269,23
Wijziging per jaar		+ 0,0%

Categorie eigenaar van een woning, niet zijnde bewoner.

	2014	2015
WOZ-waarde	€ 150.000,00	€ 150.000,00
OZB-eigenaar	€ 197,55	€ 200,70
Rioolheffing	€ 104,10	€ 105,77
Afvalstoffen.		
Totaal	€ 301,65	€ 306,47
Wijziging per jaar		+ 1,6%

Categorie eigenaar van een woning tevens bewoner met een 1-persoonshuishouden.

	2014	2015
WOZ-waarde	€ 150.000,00	€ 150.000,00
OZB-eigenaar	€ 197,55	€ 200,70
Rioolheffing	€ 104,10	€ 105,77
Afvalstoffen.	€ 215,38	€ 215,38
Totaal	€ 517,03	€ 521,85
Wijziging per jaar		+ 0,9%

Categorie eigenaar van een woning tevens bewoner met een meerpersoonshuishouden.

	2014	2015
WOZ-waarde	€ 150.000,00	€ 150.000,00
OZB-eigenaar	€ 197,55	€ 200,70
Rioolheffing	€ 104,10	€ 105,77
Afvalstoffen.	€ 269,23	€ 269,23
Totaal	€ 570,88	€ 575,70
Wijziging per jaar		+ 0,8%

Woning van € 250.000,00

Categorie huurder van een woning, niet zijnde eigenaar met een 1-persoonshuishouden.

	2014	2015
WOZ-waarde	€ 250.000,00	€ 250.000,00
OZB-eigenaar		
Rioolheffing		
Afvalstoffen.	€ 215,38	€ 215,38
Totaal	€ 215,38	€ 215,38
Wijziging per jaar		+ 0,0%

Categorie huurder van een woning, niet zijnde eigenaar met een meerpersoonshuishouden.

	2014	2015
WOZ-waarde	€ 250.000,00	€ 250.000,00
OZB-eigenaar		
Rioolheffing		
Afvalstoffen.	€ 269,23	€ 269,23
Totaal	€ 269,23	€ 269,23
Wijziging per jaar		+ 0,0%

Categorie eigenaar van een woning, niet zijnde bewoner.

	2014	2015
WOZ-waarde	€ 250.000,00	€ 250.000,00
OZB-eigenaar	€ 329,25	€ 334,50
Rioolheffing	€ 104,10	€ 105,77
Afvalstoffen.		
Totaal	€ 433,35	€ 440,27
Wijziging per jaar		+ 1,6%

Categorie eigenaar van een woning tevens bewoner met een 1-persoonshuishouden.

	2014	2015
WOZ-waarde	€ 250.000,00	€ 250.000,00
OZB-eigenaar	€ 329,25	€ 334,50
Rioolheffing	€ 104,10	€ 105,77
Afvalstoffen.	€ 215,38	€ 215,38
Totaal	€ 648,73	€ 655,65
Wijziging per jaar		+ 1,07

Categorie eigenaar van een woning tevens bewoner met een meerpersoonshuishouden.

	2014	2015
WOZ-waarde	€ 250.000,00	€ 250.000,00
OZB-eigenaar	€ 329,25	€ 334,50
Rioolheffing	€ 104,10	€ 105,77
Afvalstoffen.	€ 269,23	€ 269,23
Totaal	€ 702,58	€ 709,50
Wijziging per jaar		+ 1,0%

Woning van € 400.000,00

Categorie huurder van een woning, niet zijnde eigenaar met een 1-persoonshuishouden.

	2014	2015
WOZ-waarde	€ 400.000,00	€ 400.000,00
OZB-eigenaar		
Rioolheffing		
Afvalstoffen.	€ 215,38	€ 215,38
Totaal	€ 215,38	€ 215,38
Wijziging per jaar		+ 0,0%

Categorie huurder van een woning, niet zijnde eigenaar met een meerpersoonshuishouden.

	2014	2015
WOZ-waarde	€ 400.000,00	€ 400.000,00
OZB-eigenaar		
Rioolheffing		
Afvalstoffen.	€ 269,23	€ 269,23
Totaal	€ 269,23	€ 269,23
Wijziging per jaar		+ 0,0%

Categorie eigenaar van een woning, niet zijnde bewoner.

	2014	2015
WOZ-waarde	€ 400.000,00	€ 400.000,00
OZB-eigenaar	€ 526,80	€ 535,20
Rioolheffing	€ 104,10	€ 105,77
Afvalstoffen.		
Totaal	€ 630,90	€ 640,97
Wijziging per jaar		+ 1,6%

Categorie eigenaar van een woning tevens bewoner met een 1-persoonshuishouden.

	2014	2015
WOZ-waarde	€ 400.000,00	€ 400.000,00
OZB-eigenaar	€ 526,80	€ 535,20
Rioolheffing	€ 104,10	€ 105,77
Afvalstoffenh.	€ 215,38	€ 215,38
Totaal	€ 846,28	€ 856,35
Wijziging per jaar		+ 1,2%

Categorie eigenaar van een woning tevens bewoner met een meerpersoonshuishouden.

	2013	2015
WOZ-waarde	€ 400.000,00	€ 400.000,00
OZB-eigenaar	€ 526,80	€ 535,20
Rioolheffing	€ 104,10	€ 105,77
Afvalstoffenh.	€ 269,23	€ 269,23
Totaal	€ 900,13	€ 910,20
Wijziging per jaar		+ 1,1%

Vergelijking andere gemeenten.

Om inzicht te krijgen in het algemene verloop van de hoogte van de woonlasten is het goed een vergelijking met andere steden in het land te maken.

Jaarlijks wordt in opdracht van het Belastingoverleg grote gemeenten, een platform van 35 qua inwonertal grootste gemeenten in Nederland, een zogeheten Belastingoverzicht grote gemeenten gemaakt. Het onderzoek is erop gericht de gemeentelijke tarieven, belastingopbrengsten, belastingdruk en woonlasten per gemeente te vergelijken. Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) heeft ook over 2014 het overzicht weer gepresenteerd. In 2015 neemt Zwolle de 29ste plaats in (in 2014 was dit de 27^e plaats). Dat betekent dat in 28 van de grote gemeenten de lokale woonlasten hoger liggen.

In bijlage 2 van deze tarievennota treft u dit overzicht aan.

De gemiddelde woonlastenstijging bedraagt in 2014 voor de 100.000+ gemeenten 0,4%.

De woonlastenstijging in onze gemeente ligt onder dat gemiddelde.

Uiteraard kan voor 2015 nog geen overzicht gegeven worden.

Tarievenoverzicht, vergelijking 2014 – 2015

Belastingoverzicht 2014, grote gemeenten (gedeeltelijke weergave).
Het gehele onderzoek ligt ter inzage.